

OBJECTIUS

- Visibilitzar les imposicions del sistema sexe-gènere i els seus efectes sobre la societat en general i els nois en particular.
- Afavorir una actitud crítica envers el model tradicional de gènere i sexualitat.
- Dotar d'eines als nois per identificar les pràctiques, és a dir, els patrons de comportament masclista que es desenvolupen a la quotidianitat.

PERSONES DESTINATÀRIES

- De 12 anys a 17 anys

DURACIÓ

- Una hora i mitja com a mínim

MATERIAL

- Projector, fulls, colors.

CONCEPTES CLAU

- Estereotips
- Sistema sexe-gènere
- Masclisme

EL TEATRE DE LA MASCULINITAT

Agressions i complicitats masclistes

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Aquesta sessió ha de ser una sessió de continuïtat. Recomanem haver treballat recentment activitats d'educació sexual. En concret, la dinàmica "[Què entenem per sexualitat?](#)" de SIDA STUDI.

Descripció:

La masculinitat és un teatre que aprenem a representar des que som petits. Té a veure amb la manera com ens movem, amb la manera com parlem, amb l'espai que ocupem i sobretot amb quina manera ens relacionem.

Apostem per un format de treball no-mixt només amb nois perquè pensem que per treballar coses que ens remouen, que ens generen inseguretats, etcètera són necessaris espais d'intimitat, on puguem compartir tot i la possibilitat d'equivocar-nos. Els espais no-mixtos⁽¹⁾ ens semblen bones eines per treballar des de l'experiència, sense culpes, però sense autocomplaences, per explorar el que se'ns remou, i alhora assumir per una vegada la cura emocional de l'espai.

INTRODUCCIÓ

Pactes previs:

Cura del grup. Tractar-nos bé. No jutjar: jutjar a les companyes no ens fa sentir bé, ens acaba fent mal. És molt millor sentir-se acompanyat i escoltat, fa bé a qui rep aquest tracte i a qui el fa.

(1)Es convenient avisar que en cas que aquesta separació binària resultés incòmoda per a alguna persona deixem a la seva elecció el grup on vol participar.

Aquest pacte es fa entre les membres del grup i també entre el grup i els caps.

Si en algun moment no us sentiu bé, digueu-nos-ho. Només vosaltres sabeu què us fa sentir bé i que no, no tingueu por, vergonya o us sàpiga greu expressar el que sentiu i fer-nos saber els vostres límits, que els respectarem i decidirem juntes que és el millor.

L'últim pacte és el de confidencialitat: el que aquí es parla, aquí es queda. Ni les persones que dinamitzen, ni els companys del grup explicaran res a ningú.

Recuperem de la sessió anterior les paraules de la pluja d'idees i una de les idees principals: el plaer ha de ser el fill conductor quan estem lligant, construint un vincle afectiu o de parella o compartint la nostra sexualitat. Cada persona viu la seva sexualitat de una forma molt personal i plaent. L'única norma és que quan la compartim amb altres persones tot el que fem ha de ser de mutu acord, és a dir, ha d'haver consentiment.

Per situar-nos en relació a quins coneixements tenen preguntem al grup: que és el consentiment?

El consentiment té a veure amb el desig. Més que donar o demanar permís, es tracta d'assabentar-nos de que a les dues persones ens va de gust de fer o no fer alguna cosa relacionada amb la sexualitat (petons, abraçades, petting, etc).

El consentiment té a veure amb escoltar-nos i sobretot escoltar a l'altra persona. Hem de posar molta atenció a com se sent l'altra persona. Si notem que no està a gust, preguntem-li què necessita. Si tenim dubtes: preguntar és saviesa!

A diferència de les pelis de ficció, la realitat té molts guions:

- Podem comentar el que vulguem; què ens ve de gust i de què no tenim ganes.
- Si la persona amb la que estem ens diu que vol deixar el que estem fent, respectem-ho sempre.
- Insistir, pressionar i/o traspasar els límits personals és saltar-se el consentiment.
- Si una persona és més gran que l'altra no hi ha consentiment. És molt important tenir en compte que la sexualitat és un joc al qual juguem petits amb petits, mitjans amb mitjans i grans amb grans.

ACTIVITAT 1: QUÈ SÓN LES AGRESSIONS?

Saltar-se el consentiment o traspasar els límits és el contrari d'una sexualitat plaent, s'anomena agressió i provoca malestar a qui la pateix. Recordeu: Mai es perd el dret a dir NO, en qualsevol moment una persona pot decidir aturar una situació si no li està resultant plaent, si sent incomoda, si prefereix fer una altra cosa, etc.

Orientacions educatives (ensenyant a no agredir):

Les agressions provoquen malestar, provoquen ràbia, por, enfado...

Davant d'una agressió la responsabilitat mai és de qui pateix, sinó de qui traspassa els límits.

Res justifica una agressió. Les noies tenen tot el dret a viure el carrer, la nit i les festes, quan volen i com volen, tenen dret a vestir-se com els agradi i, per descomptat, a viure una sexualitat lliure i desitjada.

Les agressions es poden donar també cap a nois menors d'edat generalment per part d'un noi més gran o d'un adult, però deixem molt clar que per la societat masclista a la qual vivim, les noies i les dones estem molt més exposades.

Malauradament tenim molts exemples d'agressions sexistes perquè provenen del masclisme de la nostra cultura i es materialitza quotidianament en les actituds i els comportaments sexistes.

Demanem exemples i ajudem al grup comentant alguns exemples: dirigir comentaris sobre el cos d'una noia amb els teus amics, aplaudir a un col·lega que "baboseava", riure's de bromes sexistes, insults homòfobs o actituds trànsfobes, fer comentaris sobre que "aquella noia és una escalfabraguetes", l'altra una "guarra" i la de més enllà una estreta. No és casualitat que pel fet de ser nois haguem protagonitzat, participat o vist com els nostres col·legues feien accions similars a les descrites.

Potser alguna vegada t'han generat malestar aquests comportaments però has fet la vista grossa com si la cosa no anés amb tu. Però, i tant que va amb tu! Si no fas res, estàs sent còmplice d'aquestes situacions. Estem parlant d'agressions sexistes i és responsabilitat col·lectiva aturar-les. Això sí, "d'herois alfa" no en necessitem, el que cal és revisar el masclisme quotidià que es dona en el grup de col·legues i confrontar-lo. Podem trobar resistències per parts dels nois, relacionades amb la incomoditat, la culpa, amb el miratge de la igualtat... i és que la revisió crítica de la masculinitat comporta la renúncia de certs privilegis, deixar d'ocupar espai, repensar la identitat pròpia i la relació amb les i els altres. És important identificar els nois aliats, és a dir, els més afins a la prevenció de les violències masclistes i sexuals.

A l'hora de construir nous discursos sobre les masculinitats, primer de tot i com a premissa imprescindible, hem de situar en un lloc central el rebuig a qualsevol manifestació de la violència masclista i violències sexuals. Si es donen comentaris fora de lloc, hem de tenir un posicionament de rebuig clar: aquestes comentaris no tenen cabuda, però tu sí si canvies d'actitud.

CLAU: Dotar d'eines als nois per identificar les pràctiques, és a dir, els patrons de comportament masclista que es desenvolupen a la quotidianitat.

Si ho trobem adient, podem preguntar si tenen algun exemple d'agressió: comentaris sobre el cos de les companyes de la unitat, algú que vol lligar insistentment, un noi més gran que traspassa els límits d'una nena més petita, etc.

Comentem que la nostra escola/ casal/ centre vol esdevenir un espai segur i lliure de violències masclistes i que tots som responsables.

ACTIVITAT 2: TRENCANT LES COMPLICITATS MASCLISTES

Es tracta de compartir situacions vinculades amb la masculinitat hegemònica en les quals ens hem sentit incòmodes.

Farem servir en primer terme experiències del grup on ells sentin que els seus col·legues han traspassat els límits d'una noia, d'un altre noi o d'ells mateixos (pressió de grup) i més endavant podem preguntar si algú vol explicar una situació on consideri que ha traspassat els límits d'alguna altra persona.

Exemples: estava al parc i els meus amics cridaven a una noia, estava esperant el bus i el meu col·lega ha sigut un pesat amb una noia, a la nit de festa els meus col·legues m'han animat insistentment a lligar amb una noia i m'han fet sentir malament, m'han cridat "maricón" per no voler fer una cosa que no em venia de gust, etc.

Si ho trobem adient podem preguntar si tenen algun exemple d'agressió masclista al centre, a l'aula, al parc.

Exemples: un parell de nois tenen comportaments inadequats cap a una noia, fent una activitat de gimnàs veus que algú fa tocaments a les companyes.

La idea és que posin en comú històries i que expliquin com es van sentir i si van fer alguna cosa al respecte (les estratègies que han utilitzat per trencar les complicitats masclistes). Anotem a la pissarra paraules importants del que diuen.

CLAUS:

- Parlar del masclisme: Reflexionar sobre com els discursos i els estereotips sobre la sexualitat dels nois: sempre estan calents, no s'ha pogut controlar, tu segueix insistint que al final "caurà", s'està fent "la difícil", anava begut, etc, contribueixen a la naturalització de les violències sexuals cap a les noies i dones.

- Trencar les complicitats masclistes: moltes noies i dones que han viscut una agressió s'ho han callat, han hagut d'enfrontar el malestar elles soles, això és una injustícia molt gran. Moltes vegades els nois no reaccionem davant el masclisme dels seus amics perquè ens pensem que són bromes, no es tracta de coses greus, no va amb nosaltres, etc. Si no actuem, mai viurem a una societat igualitària.

- El masclisme també afecta als nois: el masclisme afecta als nois perquè els ensenya a exercir violències cap a les noies i dones, perquè els ensenya a exercir violències cap als altres nois (pressió de grup, la violència com a forma de resoldre conflictes, l'empenta com única forma vàlida de contacte físic, entre d'altres exemples) i pel últim el masclisme ensenya als nois a exercir violència cap ells mateixos (cultura del risc: el que més beu, el que més s'exposa, a mi no em passarà res, etc).

ACTIVITAT 3: EL TEATRE DE LA MASCULINITAT

A continuació, comentem que farem un exercici de teatre per tal de resoldre junts algunes de les situacions que s'hagin explicat. Demanem als nois que vulguin que la seva experiència sigui representades.

Li donem unes voltes col·lectivament a la historia abans de representar-la.

- Què passa quan estem en aquestes situacions?
- Què passa quan reaccionem i donem una resposta?

-
- I quan no? Com se'ns queda el cos?
  - Què han fet ells o altres companys en situacions similars?

És important parlar de les estratègies de resposta davant aquest tipus de situacions i alhora parlar del bloqueig, del no saber que fer, del malestar de no haver estat capaces de reaccionar o de pensar que alguna cosa hem fet malament. També és interessant assenyalar com moltes vegades llevem importància a certes agressions i és que la violència cap a les noies i dones està tan normalitzada que de vegades ni tan sol es detecta com a tal.

Treballarem en grups de 4 o 5 nois. Les persones que han aportat històries diuen si volen que els grups treballin amb les seves històries. Podem fer que en el meu grup es treballa el que jo he explicat o bé ho pot treballar un altre grup.

Ens va quedar mal cos d'aquell moment i ara farem una cosa màgica que funciona: canviarem aquest mal cos per riures i "power". En aquell moment, vam reaccionar com vam poder, potser ens vam sentir malament per actuar d'una certa manera o per no actuar, canviarem això amb l'eina del teatre. Podem dir que l'exercici no té molta complicació, es tracta de ficar-li una mica d'imaginació.

És molt important que cap noi faci el paper de noia perquè podria donar peu a representacions misògines i estem treballant per trencar les violències masclistes. Poden representar una història imaginant/presuposant que hi ha una noia lluny o a prop però és contraproductiu que la representin. Un/s noi/s representaran a la persona/s que assetja/assetgen, fa/fan pressió de grup, traspasa/traspassen els límits i un altre representarà al protagonista de la història.

La idea és que vagin sortint diferents persones que van provant estratègies per aturar la situació. D'aquesta forma, compartirem què faria cada company i què li va millor a cadascú (es pot fer servir l'humor, una comunicació assertiva, deixar anar una "xapa", deixar el grup, fer pedagogia, etc). En el cas que es tracti d'una situació real que ha comentat alguna noi, està bé parlar del que realment li hagués agradat fer i si volen, que ho facin.

CLAU: No siguis còmplice i actua davant les violències masclistes!

4.-ACTIVITAT 4 VÍDEOS CONTRA EL MASCLISME

Després mirem aquests vídeos i els comentem en grup:

- [Caperucita dice NO - #CambiaelCuento](#) - Violències machistas | (12 a 15 anys)
- ["Digues el que penses"](#), campanya del 25N | Ajuntament de Barcelona | (15 a 17 anys)
- [#AixíSí #25N](#) | Generalitat Valenciana | (12 a 17 anys)

TANCAMENT

Recordem que si algú s'ha sentit incòmode durant el taller, és important estar disponibles per parlar en finalitzar la sessió o qualsevol altre dia. Tanquem la dinàmica dient cadascú una paraula que s'emporta del taller.